

ТАНЈУГ

ШТА ЈЕ СВЕ СПОРНО У КУПОВИНИ ВОЗИЛА ЗА МУП

Јавне сумње због тајне набавке

Министарство унутрашњих послова морало би да каже шта је у набавци 710 аутомобила кључно за безбедност и не сме да се открије. У супротном, јавност има право да буде сумњичава. Тим пре што се раније није ишло на тајне набавке

Сценарио је написан. Камера је укључена. Дрон је полетео. Изнад Београда снима се „догађај“ високог ризика: 710 патролних возила полиције вредних 700 милиона динара. Уходано је салутирање полицајаца. Спреман је говор министра полиције. Међутим, намерно или не, у сценарију су заборављени одговори на важна питања. Како су возила набављена? Зашто су купљене баш „шкоде“? Колико су коштале? Који су услови гаранције? Како је уговорено одржавање? Грађани морају да знају како се троше њихове паре. Публика је подељена. Једни су усхићени. Другима

је лакнуло, јер најзад имају нова кола. Трећи питају, док „сценаристи“ припремају одговоре. Државни секретар у МУП-у бира и начин и питања на која ће одговорити. Каже да су кола набављена на основу одлуке Владе у складу са чланом 128. Закона о јавним набавкама, који регулише набавке из области одбране и безбедности. У преводу, државни секретар поручује да су нова полицијска возила набављена у поверљивом поступку. Не објашњава ни шта то значи, ни зашто није могао неки други поступак. Читаоце оставља да верују да тако мора јер се набавља нешто за полицију.

Обнова возног парка полиције је била потребна. Али, то не оправдава МУП и Владу да без образложења одлуче да је нека набавка тајна, нарочито ако је раније спроводила отворени поступак набавке за сличне потребе. Током ове године МУП је спровео набавку возила за граничну полицију код које су били унапред познати и број и карактеристике аутомобила: радна запремина мотора од 1.950 до 2.000 кубних центиметара, снага мотора – од 140 до 145 киловата, дужина од 4.850 до 4.900 милиметара, међусовинско растојање од 2.800 до 2.850 милиметара. За неке аутомобиле су захтевани климатроник – троозонски клима-уређај, радио-плејер који читава MP3 фајлове, USB прикључак, темпомат, кожна седишта са грејачима, електрично отварање и затварање пртљажника.

Остало је нејасно како би објављивање података о набавци патролних возила угрозило безбедност. Пре или касније све о колима може да се сазна – у разговору са полицајцима, приликом сервиса или поправке возила. Затим, ради се о патролним возилима, а не о безбедносно осетљивој опреми. Штавише, информације о спецификацијама возила које користе полиције других земаља, као и опрему у возилу, могуће је лако пронаћи. Специјализо-

ЕКОНОМИЈА

Много питања без одговора:

Од грађана се крије како је МУП набавио возила, зашто су купљене баш „шкоде“, колико је сваки ауто коштао, како је уговорено њихово одржавање...

На основу буџета и изјаве државног секретара у МУП-у могуће је видети да је издвојено 700 милиона динара за обнављање возног парка, што би према грубој рачуници значило да је једно возило „шкода рапид“ коштало око 7.700 евра. Такав износ је повољан имајући у виду да је у просеку цена овог аута од 11.000 до 14.000 евра у малопродаји. Британска и словеначка полиција су задовољне „шкодама“ које су набавиле. Међутим, дилеме у Србији су тајност и услови у којима је склопљен посао, гаранција и одржавање возила. Све то заједно утиче на коначне трошкове.

Због свега изнетог, у јавности је покренута дебата да би набавка возила марке домаћег Фијата била исплативија и да италијанска, пољска, турска полиција управо користе возила Фијата. Штавише, према Закону о јавним набавкама постоје преференцијали од пет одсто, који дају предност набавкама робе домаћег порекла, а давање предности домаћој фабрици би се, по виђењу неких економиста, могло правдати и индиректним користима за државу, кроз плаћене порезе, доприносе и подстицај домаће потрошње. На сличан начин је Влада САД са америчком компанијом Форд, у моментима када је продаја њихових возила опала, потписала уговор којим је Форду поверено да испоручи возила америчким савезним агенцијама.

У недостатку информација није могуће извести коначан закључак о томе да ли су грађани Србије добили

најбоља патролна возила за средства која су предвиђена буџетом и да ли би аранжман са Фијатом као домаћом фирмом био дугорочно повољнији. Јавност у Србији, која се много пута суочила са малверзацијама приликом спровођења тајних и јавних набавки у Србији, има много разлога да не верује Влади да је поверљивост набавке патролних возила била неопходна. На пример, можемо се сетити тајне набавке намештаја за Безбедносно-информативну агенцију.

Да би уклонили сумње и уверили јавност да је набавка возила спроведена у интересу грађана, Влада и МУП морају да представе документе или макар њихове делове на основу којих би се могло закључити да ли је постојао правни основ да набавка буде тајна. Треба да предоче услове гаранције и одржавања возила, као и плаћену цену по једном возилу. И ту није крај, МУП би требало да о спроведеним набавкама из области одбране и безбедности достави извештај скупштинском Одбору за одбрану и унутрашње послове. Законски рок истиче 31. марта следеће године, али нема препреке да то учине и раније.

Извесно је да ће се мењати Закон о јавним набавкама и то би требало искористити да се побољша контрола поверљивих набавки. На пример, извештај Скупштини о набавкама из области одбране и безбедности требало би да садржи и образложење због чега су набавке проглашене тајним. У случају када је као разлог наведено да би примена поступка јавне набавке довела до откривања информација које се сматрају кључним за безбедност, морала би да постоји макар адекватна скупштинска контрола Владе. Додатне контроле би могле да обухвате обавезно ангажовање Државне ревизорске институције, макар за набавке преко одређене вредности. Још битније би било да се основаност за спровођење тајног поступка набавке провери претходно, пре него што настане евентуална штета. Овакве промене помогле би и полицији да повећа поверење грађана које настоји да штити.

ВЛАДИМИР ЕРЦЕГ, НЕМАЊА НЕНАДИЋ И САША ЂОРЂЕВИЋ

Ерцег и Ђорђевић су истраживачи Београдског центра за безбедносно политику, а Ненадић је програмски директор Транспарентности Србија

вани амерички часопис *Полиција* је детаљно објаснио и тестирао полицијско возило марке „доџ“. Аустралијска полиција је објавила све детаље патролних возила „холден“ и „форд“ – од карактеристика мотора, преко радара, камера, читача регистрације и опреме за ванредне околности. Хрватска управа за јавне набавке је ове године, када је полицији истекао лизинг, објавила тендер на који се пријавило седам лизинг компанија и све је било познато.

Тренутно није могуће ни закључити зашто је изабрана „шкода“, а не неко друго возило. Иако је речено да су набављена возила „шкода рапид“, на промотивном споту МУП-а виде се и „октавије“. Државни секретар у МУП-у је открио да је „шкода рапид“ набављена јер је понуда овог произвођача била најповољнија, као и да се остали понуђачи - Фијат и Пежо - нису жалили на поступак. Ипак, није могуће закључити зашто је понуда Шкоде најповољнија од позване три фирме, а још мање због чега нису били позвани остали произвођачи. Такође, грађани не знају да ли је у рачуницу МУП-а урачунато и одржавање возила, што изискује додатни новац, а не знају ни услове гаранције, ни цену појединачног возила. Што би рекао директор српске полиције: „морате веровати српској полицији“.

Због досадашњих малверзација има много разлога да јавност не верује Влади да је поверљива набавка за МУП била баш неопходна. Уосталом, још је свежа сећање на тајне набавке намештаја за БИА

